

* فرهنگنامه کودکان و نوجوانان. شورای کتاب کودک (تهران، شرکت تهیه و نشر فرهنگنامه کودکان و نوجوانان، ۱۳۷۳) ج ۲ (ابابیل-اسیلوگراف) ۳۹۸ص، رحلی.

این مجموعه اثری است کارآمد که به آهنگ عرضه معارف و آگاهیهای لازم برای نوجوانان، بازیابی ساده ولی استوار در حد فهم و درک کودکان و نوجوانان بین ده تا شانزده سال، تنظیم و نشر می‌یابد. سازمان فرهنگنامه، نگارندگان و مشاوران علمی آن (که در مقدمه به تفصیل معرفی شده‌اند) نشانی است از اینکه پدیدآورندگان در این کار بجد نگر بسته و با همتی بلند در این راه نارفته و ناهموار گام نهاده‌اند. جلد اول کتاب با استقبال بسیار چشمگیری روبرو شد و این خود نشانگر کارآمد بودن اینگونه پژوهش‌هاست. این جلد بخش عظیمی از مدخلهای حرف «الف» را در بر دارد.

* درآمدی بر رده‌بندی علوم. محمدباقر مقدم (چاپ اول: قم، کتابخانه آیت الله العظمی نجفی مرعشی، ۱۳۷۳) ۵۹۶ص، وزیری.

در این کتاب رده‌بندی‌های موجود برای طبقه‌بندی کتاب بررسی و نقد شده است و آنگاه رده‌بندی جدیدی برای طبقه‌بندی علوم و کتابها در کتابخانه‌های ارائه گردیده است. کتاب برای اظهار نظر متخصصان و کتابداران این نظریه را عرضه کرده است.

قرآن و تفسیر

* تفسیر راهنما ج ۳. اکبر هاشمی رفسنجانی و جمعی از محققان (چاپ اول: قم، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، ۱۳۷۳) ۶۰ص، وزیری.

این تفسیر، شیوه‌ای است نو و گامی است استوار و کارآمد در شناخت معارف قرآن و ارائه مفاهیم و موضوعات آن. بیشتر از چگونگی آن سخن گفته‌ایم (شماره ۱۹ / ۸۱).

حدیث

* موسوعة کلمات الامام الحسین (ع). معهد تحقیقات باقرالعلوم. (قم، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳) ۸۷۸ص، وزیری.

معرفیهای گزارشی

کلیات

* فهارس مستدرک الوسائل. جمعی از محققان (قم، مؤسسه آل البيت لأحیاء التراث، ۱۴۱۴) ج ۱ و ۲، ۴۰۰+۴۰۰ص.

کتاب مستدرک الوسائل سالها پیش با همت مؤسسه یاد شده پس از تحقیق و تصحیح، منتشر گردید. اکنون محققان همت ورزیده‌اند و با تنظیم فهارس فنی و کارآمد دستیابی به روایات و موضوعات کتاب را سهل الوصول ساخته‌اند. فهارس تدوین شده، عبارتند از: آیات، نقلهای کتابهای آسمانی، احادیث فارسی، احادیث معصومان (ع)، آثار، اعلام، قبیله‌ها، مذبهها، جایها، حادثه‌ها و روزهای مشهور تاریخی، خوردنیها و آشامیدنیها، پوششها و زینتها، اشعار، حیوانات و مصادر تحقیق و تعلیق و پژوهش. آیات براساس سوره‌ها و به ترتیب آیات سور فهرست شده و احادیث براساس واژه‌های آغازین آنها تنظیم شده است. اکنون دو جلد از این مجموعه نشر یافته است که فهرست آیات احادیث قدسی و روایات را تا حروف «ل» دربر دارد.

کوتاه امیرالمؤمنین علی (ع) در ۲۲۵ موضوع است. گردآورنده در ذیل موضوعاتی چون آخرت، اخلاص، استبداد، انصاف، ثواب، دعا، حکمت، فقر، قرآن و... احادیث متعددی از امیرالمؤمنین را با اعراب و ترجمه فارسی آن آورده است. در پایان کتاب منابع یکایک احادیث نشان داده شده است. حروف چینی، صفحه آرایی و قیمت کتاب مناسب است.

فقه

* **حياة ابن ابي عقيل العماني و فقهه. مركز المعجم الفقهي في الحوزة العلمية بقم المشرقة (قم، ۱۴۱۳) ۵۵۶ص، وزیری.**

ابن ابي عقيل از فقیهان، متکلمان و عالمان بزرگ شیعی و از پیشروان اجتهاد است که در تکامل و بسط اندیشه فقهی جایگاه رفیعی دارد. کتاب عظیم وی با عنوان «التمسک بحبل آل الرسول» همواره مورد توجه و عنایت فقیهان بوده است. علامه سید مهدی بحر العلوم (ره)، ابن ابي عقيل را نخستین کسی دانسته است که در فقه به ژرفی نگرسته و مسائل آن را پیراسته و راه بحث در اصول و فروع را باز کرده است (رجال السید بحر العلوم، ج ۲/۲۲۹). متأسفانه این اثر ارجمند در گذرگاه زمان از میان رفته و یا دست کم تاکنون از آن اثری یافت نشده است. اکنون مرکز معجم فقهی مدرسه آیت الله العظمی گلپایگانی که به کار سترگ و موضوع نگاری فقه همت ورزیده و برنامه های کامپیوتری متعددی را در این جهت سامان داده است، مجموعه نقلهای فقیهان از کتاب یادشده را گردآوری و براساس کتابهای فقهی تنظیم کرده و نشر داده است. در مقدمه کتاب آرای رجالیان و شرح حالنگاران درباره ابن ابي عقيل و کتاب وی نیز به تفصیل گزارش شده است.

* **ولایت فقیه در حکومت اسلام. محسن سعیدیان، محمد حسین راجی (چاپ اول: مشهد، انتشارات علامه طباطبایی، ۱۳۷۳) ۲۶۴+۲۸۹ص، وزیری.**

این مجموعه ششمین کتاب از دوره علوم و معارف اسلام، که به تبیین و توضیح ولایت فقیه و ابعاد آن پرداخته است. این مجموعه به چهار مجلد خواهد رسید که اکنون دو جلد از آن نشر یافته و حاوی تقریر درسهای

کتاب کرشنی است ارجمند در جمع و تدوین کلمات، خطبه ها و در ضمن آن حوادث و سوانح زندگانی و سیر تاریخی حرکت ابا عبدالله الحسین (ع) در قیام مقدس و جاودانه اش. کتاب در دو بخش اساسی تدوین یافته است. در بخش اول کلمات امام (ع) براساس تاریخ تنظیم شده و در بخش دوم براساس موضوعات. در فصول بخش اول کلمات امام (ع) در زمان پیامبر (ص)، علی (ع)، امام حسن (ع) و روزگار امامت و در جریان قیام شکوهمندش از مدینه تا کربلا گزارش شده و در فصول بخش دوم میراث منور آن پیشوای عظیم الشأن (ع) براساس عناوین کلی عقاید، قرآن و تفسیر قرآن، پیامبر و اهل بیت (ع)، احکام، اخلاق، دعاها و اشعار، فهرست شده است.

در ذیل موضوعات افزون بر روایاتی که به طور مستقیم نشانگر عنوانهاست، روایات مرتبط با موضوع را از فصول و بخشهای دیگر نیز براساس شماره های روایات نشان داده اند. جمع و تدوین این مجموعه نورانی و گراندقدر را آقایان محمود شریفی، سید حسین زینالی، محمود احمدیان و سید محمود مدنی به عهده داشته اند.

* **مسند الامام المجتبی ابي محمد الحسن بن علی علیهما السلام. جمعه و رتبة الشيخ عزیزالله عطاردی (چاپ اول: تهران، انتشارات عطارد) ۸۰۲ص، وزیری.**

بخشی است از مجموعه عظیم «مسانید اهل البیت (ع)» که محقق سختکوش جناب آقای عطاردی سالهاست به جمع و تدوین و نشر آن همت ورزیده است. در این مجموعه به شیوه مجموعه های پیشین، ابتدا از زندگانی، فضایل و مناقب و حوادث روزگار حضرت امام حسن مجتبی (ع) سخن رفته، آنگاه روایات آن حضرت براساس تبویب کتب حدیثی نقل شده است. پایان کتاب شامل گزارش روایان امام (ع) است با تعیین جایگاه روایات آنان در این مجموعه.

* **جلوه های حکمت گزیده موضوعی کلمات امیرالمؤمنین علی علیه السلام. گردآوری و ترجمه سید اصغر ناظم زاده قمی (چاپ اول: قم، دفتر نشر الهادی، ۱۳۷۳) ۶۷۱+۴ص، وزیری.**

کتاب حاضر شامل گزیده موضوعی پاره ای از احادیث

آیت‌الله حاج سید محمد حسین حسینی تهرانی است که مجموعه آن در ۴۸ جلسه القا شده است. همچنین بحث ولایت معصوم در ضمن تفسیر آیاتی از قرآن و شرح گسترده روایاتی از اهل بیت (ع) تبیین شده است.

آنگاه به تقریر دلایل اثبات ولایت فقیه پرداخته شده و روایاتی چند مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در ضمن بحث‌های کتاب مباحث سودمند اصولی و فقهی نیز تشریح و تبیین شده است.

تاریخ

* **تشیع در هند. جان نورمن هالیستر. ترجمه آذرمیدخت مشایخ فریدنی (چاپ اول: تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۳)، ۵۳۹ص، وزیری.**

در این کتاب تاریخ تشیع در هند از روزگار ورود نخستین موج مهاجران ایرانی به این سرزمین تا سال ۱۳۲۸ شمسی گزارش شده است. بخش اسماعیلیه این کتاب به لحاظ دسترسی مؤلف به کتابخانه‌های شخصی جماعت بهره و... در آن دیار، از آگاهیهای درجه اول و تازه‌ای برخوردار است. ما پیشتر از چگونگی این کتاب سخن گفته ایم (آینه پژوهش، شماره ۶/۶۰).

* **رمضان در آینه تاریخ. محمدحسن پناهیان (چاپ اول: قم، مرکز نشر علوم دانشگاهی فاضل، ۱۳۷۳)، ۱۶۰ص، وزیری.**

مؤلف حوادث تاریخی که در ماه رمضان اتفاق افتاده مطرح و در هر مورد بحث کوتاهی انجام داده و گاه مطالبی ضعیف نیز در آن دیده می‌شود.

* **یک بررسی، تحلیلی از زندگی سیاسی مدرس. سید صدرالدین طاهری (چاپ اول: تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۳)، ۴۱۹ص، وزیری.**

این بحث در آغاز به یمن کنگره شناخت و بزرگداشت شهید جلیل‌القدر آیت‌الله سید حسن مدرس به سال ۱۳۶۴ و در ضمن دو جلد کتاب مدرس نشر یافت. این چاپ که در سنجش با چاپ پیشین از پیرایشها و افزایشهای بسیاری برخوردار است، در سه بخش سامان یافته است: (۱) نگاهی کوتاه به زندگانی مدرس با عنوان

«از ولادت تا شهادت». (۲) گزارش و تحلیل دیدگاههای پنج‌جاه تن از شخصیتها درباره مدرس، این بخش مهمترین قسمت کتاب است، همراه با نقد و بررسی دیدگاهها و نیز شرح حال کسانی که درباره مدرس اظهار نظر کرده‌اند. (۳) بحثی مستقل درباره مواضع سیاسی است که در ضمن شش فصل به نقد و تحلیل و گزارش موضع مدرس در شش موضوع مهم آن روز پرداخته است.

* **سده تحریم تنباکو. موسی نجفی، رسول جعفریان. (چاپ اول: تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳)، ۲۲۹+۳۱۶ص، وزیری.**

این کتاب مجموعه مقالاتی است درباره اندیشه و زندگانی فقیه جلیل‌القدر شیعی، آیت‌الله میرزا حسن شیرازی-رضوان‌الله‌علیه- و قیام عظیم وی در تحریم تنباکو، به ضمیمه رساله‌ای مستقل درباره تاریخ تحریم تنباکو؛ که به مناسبت یکصدمین سال قیام تحریم تنباکو نشر یافته است. ما پیشتر نشر این مجموعه را نوید داده بودیم و چگونگی تصحیح و تحلیل «تاریخ دخانیة» آیت‌الله شیخ حسن اصفهانی کربلایی را گزارش کرده بودیم (آینه پژوهش، شماره ۱۲/۶۰)؛ اکنون یادآور می‌شویم که بخش یادشده با مقالات یکجا اما با صفحه‌شماری، مقدمه، و فهرس مستقل با عنوان یادشده نشر یافته است. عناوین برخی از مقالات آن چنین است: میراث پایدار اندیشه‌های میرزای شیرازی، گزیده کتابشناسی نهضت تنباکو، سخن درباره علل و عوامل قیام تنباکو، بسط حوزه و تحریم اقتصادی به روایت ده سند و اعلامیه تاریخی، نگاه مدرس به واقعه دخانیة، اصفهان در صحنه مبارزات سیاسی، شرح احوال حجت‌الاسلام میرزا محمد حسن شیرازی (از یک نسخه قدیمی) تقریرات اصول میرزای شیرازی، و... .

کتاب صرف نظر از آگاهیهای ارجمند درباره حادثه تنباکو و زندگانی قهرمان عظیم آن حادثه، بر روی هم اثری سودمند است.

حدیثی، تاریخی به زبان عربی برای عمومی سازی فرهنگ تشیع آثار ارجمندی نیز به فارسی نگاشت و یا ترجمه کرد. نقش آن بزرگوار از این زاویه درخور لعنتا و ارزیابی است که متأسفانه بدان توجه نشده است.

«جلاء العیون» با نام زیبای عربی آن در شمار این گونه آثار وی است که یکسر به زندگانی معصومان (ع) پرداخته است. در این چاپ، کتاب در نهایت نفاست و زیبایی حروفچینی، صحافی و تحقیق شده و نشر یافته است. در تحقیق کتاب منابع اخبار و آثار استخراج شده و در این ارجاعها سعی شده است به منابع پیش از علامه مجلسی ارجاع شود.

ناشر محترم کوشیده است با اینکه صفحات کتاب زیاد است، حجم آن اندک و چشم‌نواز باشد، اما بهتر بود کتاب در دو جلد عرضه می‌شد و مقدمه‌ای در شرح حال اجمالی مؤلف و فهرستهای گویا در پایان آن افزوده می‌شد. چگونگی ظاهر کتاب نشان می‌دهد که ناشر با این اولین گام در پی نشر روزآمد و چشم‌نواز آثار شیعی است توفیق وی را از خداوند می‌خواهیم.

* **بزرگان تنکابن.** محمد سماسی حائری. (چاپ اوّل: قم، کتابخانه آیت الله العظمی نجفی مرعشی، ۱۳۷۲) ۴۹۵ ص، وزیری.

در این کتاب ابتدا از حدود جغرافیایی تنکابن سخن رفته است، آنگاه اشاره‌ای شده است به شرح حال نگاریهای گونه‌گون و باشیوه‌های مختلف؛ از جمله شرح حال نگاریهای عالمان شهرها و نمونه‌هایی از آنها. شرح حالها براساس نام رجال و به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده است. پس از نام رجال، تاریخ تولد و وفات آنان ثبت شده و آنگاه شرح حال و آثار و سوانح زندگانی رجال را گزارش شده است.

سیاسی-تاریخی

* **دور علماء الشيعة في مواجهة الاستعمار.** سليم الحسيني (چاپ اوّل: قم، الخديبر للدراسات الاسلاميه، ۱۴۱۵هـ ق) ۲۴۴ ص، رقمی.

مؤلف محترم پس از مقدمه، طی پنج فصل به چند حادثه مهم سیاسی در جهان اسلام و نقش علمای شیعه در

* **ابن تیمیّه فی صورته الحقیقیه.** الخديبر للدرات الاسلاميه (چاپ اوّل: قم، الخديبر للدرات الاسلاميه، ۱۴۱۸) ۵۳ ص، جیبی.

گروه تألیف کوشیده اند چهره ابن تیمیّه را با بررسی موضوع وی در برابر حدیث پیامبر (ص)، صفات الهی و اعتقاد وی به تجسیم، دشمنی با اهل بیت، دشمنی با علمای اسلام و اقوال علما درباره وی روشن کنند.

* **علی بن عیسی اربلی و کشف الضمه.** رسول جعفریان (چاپ اوّل: مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۳) ۱۴۴ ص، رقمی.

مؤلف محترم به شرح حال مؤلف کتاب مشهور کشف الضمه فی معرفه الأئمه پرداخته و طی شش فصل افزون بر شرح حال وی، منابع کتاب کشف الضمه، انگیزه مؤلف در نگارش کتاب، نسخ کتاب و اصول کار وی در کشف الضمه را توضیح داده اند. نویسنده خواستگاه اندیشه شیعی اربلی، مشایخ و دوستان وی و نیز آثار بجای مانده از او را به بحث کشیده است و با دلایل محکمی شیعه بودن مؤلف کتاب را اثبات کرده است.

* **شخصیت ادبی سید مرتضی.** عبدالرزاق محیی الدین (چاپ اوّل: تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳) ۲۰۶ ص، وزیری.

کتاب در پنج بخش به تحلیل اوضاع سیاسی فرهنگی روزگار سید مرتضی (ره)، زندگانی علمی و سیاسی وی، آثار و ادبیات سید پرداخته است.

مترجم در پانوشتهای کتاب برخی از اشتباهات مؤلف را تذکر داده است. بیشتر این اثر به تفصیل معرفی شده است.

* **جلاء العیون (تاریخ چهارده معصوم ع).** علامه محمدباقر مجلسی (چاپ اوّل: قم، انتشارات سرور، ۱۳۷۳) ۱۰۱۲ ص، وزیری.

علامه جلیل، عالم نبیل و فقیه بزرگ تشیع مولی محمدباقر مجلسی، در کنار دهها اثر فخیم فقهی،

آنها پرداخته است. وی در فصل اوّل جریان مشروطه در ایران، در فصل دوم برخورد علما با استعمار انگلیس و روس، در فصل سوم تجاوز انگلیس به عراق در جنگ جهانی اول، در فصل چهارم استقلال عراق و موضع آیت الله یزدی و در فصل پنجم روند حرکت استقلال در شهرهای مختلف عراق و موضع علما شیعه در برابر آن را به بحث کشیده است. کتاب، در مجموع خواندنی است.

* فدک فی التاریخ. شهید صدر. تحقیق عبدالجبار شراره (چاپ اوّل: قم، الغدیر للدراسات الاسلامیه، ۱۴۱۵هـ.ق) ۲۰۷ص، وزیری.

مرحوم شهید صدر که این کتاب را در عنوان جوانی نگاشته است، به موضوع فدک از دیدگاه تاریخی-اجتماعی و نقشی که می‌توانست در سرنوشت جامعه اسلامی داشته باشد، پرداخته است. به تعبیر دیگر شهید صدر به عنوان مورخ به موضوع فدک نپرداخته، بلکه به عنوان تحلیلگر مسایل تاریخی موضوع را به گونه‌ای که مرتبط با جامعه اسلامی در طول تاریخ آن باشد، بررسی کرده است. این کتاب می‌تواند الگوی خوبی در تحلیل مسایل تاریخی باشد.

اقتصادی

* انتقال تکنولوژی. کاووس محنک. ترجمه عبدالحسین آژرنگ (چاپ اوّل: تهران، کویر، ۱۳۷۳) ۲۱۳ص، رقمی.

موضوع انتقال تکنولوژی چندی است که مسأله مهمّ جهان سوم شده است و اندیشمندان در تبیین چگونگی انتقال و راههای آن بحثهای مهمی ارائه داده‌اند. آقای کاووس محنک طی چهار فصل که در آن به سیاست علم و تکنولوژی برای توسعه، جایگاه مهم و تکنولوژی در خاورمیانه، آوردن دانش فنی برای خودتکایی و راهبرد توسعه تکنولوژی، پرداخته است، کتابی خواندنی فراهم آورده است.

* سیاستهای اقتصادی کلان و اصلاحات ساختاری. دکتر علیرضا رحیمی بروجردی (چاپ اوّل: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۳) ۳۲۷ص، وزیری.

مؤلف طی سه فصل ویژگیهای سیاست تعدیل

ساختاری، خصوص سازی و آزادسازی اقتصادی را به بحث کشیده است.

جریان شناسی

* الوهاییه فی صورتها الحقیقه. گروه تألیف الغدیر، للدراسات الاسلامیه (چاپ اوّل: قم، الغدیر للدراسات الاسلامیه، ۱۴۱۵هـ.ق) ۸۵ص، جیبی.

کتاب با تبیین اصول فکری وهابی، مصادر فکری آن، عقائد آنان درباره صحابه و صفات الهی، برخوردشان با مسلمانان، سنجش آنان با خوارج و غلات، و شرح چگونگی بهره گیری استعمار از آنان به معرفی چهره وهابیت پرداخته است. وی در پایان دلایلی در خصوص صحت زیارت و توسل و ... ارائه داده است.

معارف اسلامی

حوار فی العمق. صائب عبدالحمید (چاپ اوّل: قم، الغدیر للدراسات الاسلامیه، ۱۴۱۵هـ.ق) ۱۱۸ص، رقمی.

مؤلف در اندیشه تصحیح روند تقریب بین المذاهب و تبیین چرایی تبدیل حرکتهای تقریبی به منازعات مذهبی است و بر این باور است که خیلی از حرکتهای تقریبی در اندیشه دعوت طرف مقابل به دست شستن از عقاید خویش و روی آوردن به عقاید طرف مقابل است و این روند درستی نیست. بهتر این است که در سه مورد اصلی یعنی در خصوص تفسیر، سنت و تاریخ طرفین نخست به پیرایش باورهای خویش و سپس به گفتگو روی آورند تا گفتگوها به جنگ و جدال تبدیل نگردد و تقریب امکان پذیر باشد.

* مفهوم التقیه فی فکر الاسلامی. هاشم الموسوی (چاپ اوّل: قم، الغدیر للدراسات الاسلامیه، ۱۴۱۴هـ.ق) ۵۵ص، جیبی.

نویسنده کوشیده مسأله تقیه را که گاه وسیله انتقاد از

* **لأكون مع الصادقين**. محمد تيجانی سحاوی
تونسى (چاپ اول: قم، الغدير للدراسات
الاسلاميه، ۱۴۱۵هـ ق) ۱۱۸ص، رقمى. (چاپ
دوم: المؤسسة الجامعية للدراسات الاسلاميه،
۱۹۹۳) ۳۳۱ص، رقمى.

مؤلف محترم در پی تشیع خویش کتبی در راستای
چرای تغییر عقیده خود نگاشته و کتاب مزبور یکی از
آنهاست که در آن به قرآن در نزد فریقین، سنت در نزد
فریقین، عقاید فریقین در مورد توحید، نبوت، امامت و
تبیین دلایل شیعه بر امامت از قرآن و سنت پرداخته است.
همچنین قضا و قدر در نزد اهل سنت و شیعه، خمس و
تقلید را بحث کرده و در نهایت یازده موضوع را که اهل
سنت بر شیعیان ایراد می گیرند، طرح و دیدگاه شیعه را
بطور مستند تبیین کرده است.

* **نشأة التشيع و الشيعة**. شهید صدر. تحقیق
عبدالجبار شراره (چاپ اول: قم، الغدير للدراسات
الاسلاميه، ۱۴۱۴) ۱۵۲ص، رقمى.

در این کتاب مؤلف طی دو فصل به چگونگی پیدایش
تشیع و شیعه پرداخته است. در فصل اول سه تصویر در
مورد برخورد پیامبر با اداره آینده جامعه اسلامی در نظر
گرفته شده است: نخست بی توجهی به آن، دوم تعیین
نظام شورایی و سوم تعیین رهبر آینده. وی دو فرض
نخست را با دلایلی رد و فرض سوم را اثبات کرده است.
در فصل دوم، به پیدایش دو طرز فکر یکی تسلیم محض
در برابر احکام دینی و دیگری بهره گیری از اجتهاد
هماهنگ با مسالحت در زمان پیامبر اشاره کرده و آنگاه
مرجعیت فکری و سیاسی و در نهایت تشیع سیاسی و تشیع
معنوی را مطرح کرده است. محقق در پایان بحث تلاش
پیامبر برای آمادگی فکری و تربیتی جامعه برای پذیرش
خلافت علی (ع) را مطرح می سازد.

* **خدا در اندیشه بشر**. عبدالله نصری (چاپ اول:
تهران، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳) ۴۲۲ص،
وزیری.

مؤلف در این کتاب کوشیده ریشه های گرایش انسان
به خدا را بکاود و فرضیه های گوناگون را طرح و نقد و

شیعه قرار می گیرد، توضیح دهد و سپس با بهره گیری از
قرآن و حدیث آن را اثبات و نقش آن را در اصلاح جامعه
بیان کند.

* **مفهوم البداء فی فکر الاسلامی**. هاشم الموسوی
(چاپ اول: قم، الغدير للدراسات الاسلاميه،
۱۴۱۴هـ ق) ۶۴ص، جیبی.

موضوع بداء که یکی از مباحث اختلافی بین علمای
اسلام است، در این جزوه به بحث کشیده شده است.
مؤلف نخست به تبیین معنای بداء و سپس به بیان مستندات
آن از قرآن، حدیث پیامبر (ص)، و ائمه معصومین
پرداخته و تحلیل علما از بداء را نیز توضیح داده است.

عقائد

* **علی خطی اهل البیت**. هاشم الموسوی (چاپ
اول: قم، الغدير للدراسات الاسلاميه، ۱۴۱۵هـ ق)
۸۶ص، جیبی.

مؤلف محترم در این کتاب به تاریخ پیدایش شیعه،
اصول عقاید شیعه، شجاعت، قانونگذاری، شیوه تفسیر
شیعی پرداخته است. در مجموع جزوه خواندنی است.

* **مع الدكتور موسى الموسوی فی کتابه الشيعة و
التصحیح**. علاءالدین قزوینی (چاپ دوم: قم،
الغدير للدراسات الاسلاميه، ۱۴۱۴) ۳۵۴ص، رقمى.

مؤلف در این کتاب کوشیده است به ایرادهای عنادآلود
دکتر موسی پاسخ گوید. وی نخست ادعای علمی وی را
با دلایلی رد کرده و آنگاه در موضوع خلافت، تقیه،
خمس، ولایت فقیه، ازدواج موقت، نماز جمعه،
تحریف قرآن، جمع بین دو نماز، رجعت و بداء، ضمن
پاسخ به ایرادهای وی مباحث مبسوطی را در راستای تبیین
عقاید درست شیعه آورده است.

متن اصلی مستندات، ترجمه آنها را نیز ذکر کرده است. از این رو، این گزیده، کتابی است مفید و خواندنی.

* تاریخ زبان فارسی. دکتر محسن ابوالقاسمی

(چاپ اول: تهران، سمت، ۱۳۷۳) ۳۵۰ص، وزیری.

مؤلف در سه بخش زبان فارسی را در دوره باستان، دوره میانه و دوره اخیر بررسی کرده است و در هر بخش طی فصول گوناگون، مباحثی نظیر زبانهای هندواروپایی، ایران باستان، زبانهای ایرانی باستان و ویژگیهای دستوری ایرانی باستان، خط در دوره باستان، نمونه‌های از نوشته‌های باستانی، واژگان باستانی ایران، شعر و وزن در ایران باستان و نیز شبیه‌ها گونه مباحث در دو دوره دیگر را بررسی کرده است.

* فرهنگ بازیافته. قطب‌الدین فالی (چاپ اول):

قم، انتشارات بیدار، ۱۳۷۳) ۲۳۲ص، وزیری.

کتاب، شرح قصیده عمیدیه عمیدالدین اسعد فالی است که توسط شیخ محمود محسنی اقلیدی تصحیح و با مقدمه مفصل سید محمدتقی کراماتی فالی با چاپی نامناسب عرضه شده است. عمیدالدین اسعد فالی یا عمیدالدین وزیر از شخصیت‌های برجسته اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم بود.

کلام

* امام‌شناسی ج ۱۲. سید محمد حسین حسینی

تهرانی (چاپ اول: تهران، انتشارات حکمت،

۱۳۷۳) ۴۱۵ص، وزیری.

دوازدهمین جلد از مجموعه بزرگ امام‌شناسی که به بحث از علوم غیبیه امیرالمومنین (ع) پرداخته است. در این مجلد به تفصیل از پنهان‌آگاهی و علوم غیبیه علی (ع) سخن رفته و نمونه‌های بسیاری از تاریخ برای اثبات این موضوع گزارش و شرح شده است. در ادامه این بحث گستره دانش آن بزرگوار و نمونه‌های آن و سپس آگاهی آن حضرت از تورات و انجیل گزارش شده. این جلد بحث‌هایی دلپذیر دارد و برای جستجوگران معارف علوی مجموعه‌ای است خواندنی و شیرین.

بررسی کند، آنگاه ریشه‌های اصیل‌گرایش به خدا را می‌نماید و در بخش دوم نقش ایمان در جامعه انسانی و نیز تصویر جانشینی‌هایی برای نقش خدا در جامعه انسانی را نقد و بررسی می‌کند.

* محاوره عقائد. سید امیر محمد کاظمینی قزوینی

(چاپ اول: قم، الغدیر للدراسات الاسلامیه،

۱۴۱۴) ۲۴۸ص، رقمی.

مؤلف، کتاب را به انگیزه پاسخ‌گویی به نوشته دکتر علی احمد سالوش در کتاب فقه الشیعه الامامیه که در آن به انحراف رفته است، نگاشته و در آن مباحث مهمی نظیر علم امام، عصمت ائمه (ع)، ازدواج موقت، بداء، رجعت، صحابه از دیدگاه شیعه و موضوع تحریف قرآن را مطرح و دیدگاه شیعه را به طور مستند بیان داشته است.

مؤلف کوشیده است تا جایی که مقدور است مطالب خود را از طریق آیات قرآنی و احادیث منقول از طرق عامه اثبات کند.

* لماذا انا شیعی. محمد حسین الفقیه (چاپ اول):

قم، الغدیر للدراسات الاسلامیه، ۱۴۱۵هـ (ق

۱۲۳ص، رقمی.

مؤلف در این کتاب کوشیده است چرایی باور به اندیشه شیعی را تبیین کند و با بهره‌گیری از آیات و روایات و تصریحات پیامبر اکرم، خلافت بلافصل علی بن ابی طالب را اثبات کند و در پایان به سیزده ایرادی که علیه شیعه مطرح می‌گردد پاسخ گوید.

ادبیات

* گزیده بوستان سعدی. سید محمود طباطبایی

(چاپ اول: تهران، دانشگاه علامه طباطبایی،

۱۳۷۲) ۲۶۲ص، وزیری.

مؤلف محترم در آغاز شرح حال کوتاهی از سعدی آورده و سپس از ابواب گوناگون بوستان، داستان‌هایی را برگزیده و به شرح لغات، اصطلاحات و تبیین مراد شاعر پرداخته است.

مؤلف محترم در ضمن اشارات سعدی به آیات قرآنی، احادیث و اشعار عرب را استخراج کرده و ضمن آوردن

* ابن تیمیہ حیاتہ - عقائدہ. صائب عبدالحمید (چاپ اول: قم، مرکز الغدير للدراسات الاسلاميه، ۱۴۱۴) ۴۶۳ص، وزیری.

ابن تیمیہ شخصیت جنجالی جهان اسلام است. امروز اندیشه های وی دست مایه بسیاری از عالمان اهل سنت است. تا به حال کسان زیادی از عالمان و مستشرقان به نقد و تحلیل دیدگاههای وی همت ورزیده اند، اما این نگاشته از «لون» دیگر است. مؤلف ارجمند کتاب در چهار باب به تفصیل از زندگانی، اندیشه، آرا و مواضع فرهنگی، مذهبی و سیاسی ابن تیمیہ سخن گفته است. در باب اول از خانواده، عصر زندگانی وی و تحصیلات او سخن گفته و چگونگی دانش و بینش وی را در پیوند با اندیشه های زمانش کاویده است.

در باب دوم به تفصیل از حضور ابن تیمیہ در میدانهای اندیشه و عقاید بحث کرده و موضع او را در اجتهاد، کلام، تفسیر، تصوف باز گفته و باورهای وی را درباره توسل و زیارت قبور صالحان گزارش کرده است. در بابهای سوم و چهارم موضع وی را در برابر شیعه و اهل البیت به بحث نهاده و به تفصیل در این باره بحث کرده و آرای ابن تیمیہ را نقد و تحلیل کرده است. کتاب بسیار خواندنی و سودمند است. از مؤلف محترم پیشتر کتاب جالب «المنهج فی الانتحاء المذهبي» را خواننده بودیم که حکایت دلنشین تحول فکری وی را به آستان اهل البیت (ع) گزارش کرده بود.

* التشيع نشأته... معالمه. هاشم الموسوي (چاپ اول: قم، مرکز الغدير للدراسات الاسلاميه، ۱۴۱۴) ۳۹۷ص، وزیری.

این کتاب در نه فصل به خاستگاه تشیع پرداخته و از عقاید شیعه و شیوه متفکران مکتب اهل البیت (ع) در بحث از عقاید سخن گفته است.

فصل اول خاستگاه تشیع را به بحث نهاده و در فصل دوم از شیوه بحث و پژوهش در مدرسه اهل بیت (ع) سخن گفته است.

فصل سوم ویژه بحث از توحید است و در ادامه آن باز کاوی مسأله «غلو» «تجسیم» و «بداء». آنگاه نبوت، عدل الهی و امت در فصول چهارم و پنجم و ششم و بحث از تقیه، در ادامه مباحث امامت آمده است.

فصل هفتم درباره معاد است و فصل هشتم درباره اجتهاد و مصادر احکام شرعی در مدرسه اهل البیت (ع) گفتگو کرده است.

کتاب با نثری روان و گزیده نگاری در خور ستایش در نمایاندن ابعاد و فرهنگ شیعی، سودمند است و خواندنی.

حقوق

* حقوق جنگ. دکتر محمدرضا ضیایی بیگدلی (چاپ اول: تهران، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۳) ۴۱۵ص، وزیری.

مؤلف طی هفت فصل مباحثی نظیر مفهوم جنگ، مفهوم حقوق جنگ، آغاز جنگ، هدایت عملیات جنگی، ضمانت اجرایی حقوق جنگ، پایان جنگ و بی طرفی در جنگ را از نظر حقوق بین الملل به بحث نشسته است.

* حقوق جزایی اسلام. عبدالقادر عوده. ترجمه الفت، منصوری و قربانیان (چاپ اول: تهران، نشر میزان، ۱۳۷۳) ۴۲۱ص، وزیری.

کتاب ترجمه کتاب مشهور عبدالقادر عوده در حقوق جزایی اسلام است. در این جلد، نخست قلمرو نصوص جزا در زمان، مکان و بر اشخاص بحث شده و در باب دوم عنصر مادی جرم طرح و مباحثی نظیر شروع به جرم، شرکت در جرم و معاونت در جرم بررسی شده است. در باب سوم، عنصر معنوی نظیر مسؤولیت کیفری، موضوع مسؤولیت کیفری، سبب مسؤولیت، قصد عسیان، اثر خطا و جهل بر مسؤولیت کیفری و امثال آن طرح شده است. فصل دوم کتاب به رفع مسؤولیت جزایی می پردازد.

منطق

* مسایل منطقی. عباسعلی زارعی سبزواری (چاپ اول: تهران، انتشارات مشکواة، ۱۳۷۳) ۲۹۸ص، وزیری.

کتاب شرح منظومه حکیم سبزواری در بخش منطق است که در آن مباحث الفاظ، کلی، کلیات خمس، تعاریف، قضایا و احکام آن، قیاس و صناعات خمس مورد بحث قرار گرفته است.

***